

Deceneu

“Se spune despre **Deceneu** că era un înțelept al neamului dacilor care trăia retras, ca un adevărat sihastru, într-un ținut ascuns, unii cred că pe muntele sfânt al dacilor – numit Kogaionon. Deceneu era slujitor al zeului Zalmoxis iar în momentul venirii la conducerea dacilor a regelui Burebista, Deceneu era Mare preot al dacilor. El îl ajută pe Burebista, indemnându-i pe daci la abstenență. Deceneu a devenit rege al geților începând cu anul 44 î.e.n după moartea regelui Burebista. Era un rege venerat de către geți. A stabilit locuința preoților lui Zamolxe pe muntele Cogeon (Kogaionon) dincolo de Dunăre. A reformat pontificatul zamolxian. A împărțit pe geți în ordinul Piloforilor sau Pileăților și ordinul Capelutților sau Comaților. A cultivat în rândul geților astronomia și agricultura. A reconstruit altare noi și a construit edificii sacre. Se pare că a urmat canoanele arhitectonice din Egipt (unde trăise) precum și din Orient.”

Sacerdot dac, mare preot, sfetnic și colaborator apropiat a lui **Burebista**. Cel mai important personaj după rege în statul dac. Deceneu l-a ajutat considerabil pe marele rege în opera sa de unificare și organizare a triburilor geto-dace. După moartea lui Burebista și destrămarea stăpînirii acestuia (44 îen) Deceneu și-a asumat și puterea regală în statul dac intracarpatic. O informație din **Iordanes** (Getica, XI, 67) indică venirea lui Deceneu la putere ca vicerege, Burebista acordându-i o putere aproape regală. **Strabon** spune: Burebista...și-a luat ca ajutor pe Deceneu, un barbat vrajitor, care umblase multă vreme prin Egipt, învățând acolo unele semne profetice, datorită cărora susținea că talmacește voința zeilor. Ba încă, de la un timp era socotit și zeu, așa cum am arătat când am vorbit de **Zamolxe**. Ca o dovadă de ascultarea ce i-o dădeau getii, este și faptul că ei s-au lăsat înduplecați să-și stîrpească viile și să trăiască fără vin (Geografia, VII, 3, 11)

După Iordanes, Deceneu era un om de o vastă erudicie. Relatarea istoricului got conține date deosebite privind rolul cultural și religios îndeplinit de către Deceneu în instruirea spirituală a stratului ierarhic superior de sacerdoți și tarabostesi daci:

Observînd înclinația lor de a asculta în toate și inteligența lor nativă, el i-a inițiat în aproape toată filozofia, căci era maestru priceput în aceasta. El i-a învățat etica, dezvătîndu-i de obiceiurile lor barbare, i-a instruit în fizică, făcîndu-i să trăiască potrivit cu legile naturii, pe care gotii [getii] transcriindu-le le păstrează pînă azi [sec VI en] cu numele de belagine; i-a învățat logica, făcîndu-i superiori celorlalte popoare în ce privește mintea; arătîndu-le practica i-a îndemnat să-și trăiască viața în fapte bune; demonstrîndu-le teoria, i-a învățat să contemple cele 12 semne ale zodiacului iar prin ele mersul planetelor și toată astronomia, lămurîndu-i cum crește și scade discul lunii și cu cît globul de foc al soarelui întrece măsura rotunjimii pămîntului și le-a expus sub ce nume și sub ce semne cele 345 de stele trec de la răsărit la apus, ca să se apropie sau să se depărteze de polul ceresc. Vezi ce plăcere (este) că niște oameni prea viteji să se îndeletnicească cu doctrinele filosofice, cînd mai aveau puțin războaie. Putea să-l vezi pe unul cercetînd poziția cerului, pe altul proprietățile ierburilor și ale arbuștilor, pe acesta studiînd creșterea și scăderea Lunii pe celălalt observînd eclipsele soarelui și cum, prin rotația cerului, Soarele vîrînd să atingă regiunea orientală, este adus înapoi în regiunea occidentală. Getul se liniștește de îndată ce primește explicația acestor lucruri. Această și multe altele, învățînd Deceneu pe geți, prin știința sa, a strălucit în mijlocul lor ca o adevărată minune.

(Getica, XI; 69-70)

Prin felul acesta Iordanes ne înfatisează seriozitatea și priceperea cu care, cel puțin clasa sacerdotală, privea preocupările științifice iar mai departe: pe bărbații cei mai de seamă și mai înțelepți pe care i-a învățat teologia, i-a sfătuit să cinstească anumite divinități și sanctuare, făcîndu-i preoți și dîndu-le numele de pileati

(Getica, XI, 71)

Deceneu a revigorat **spiritualitatea** geto-dacilor, înălăturînd cultul bahic sau dyonisiac asociat cu cultura vitei de vie și cu orgii. El este cel dintîi care s-a opus vîguroso patrunderii în Dacia a cultelor străine, vătămătoare pentru sănătatea spirituală și corporală a geto-dacilor. De aceea nu este întîmplător și fără rezonanță religioasă profundă că el a determinat autoritatea regală să

dispuna distrugerea vitei de vie-planta sacra a lui Dyonisos-si ca toata preotimea dacica l-a sprijinit in acest act extraordinar.

Ca mare preot si vicerege, apoi el insusi rege Deceneu, a dispus de dubla autoritate, morala (stirpind viciul betiei) si politica (organizeaza triburile si casta sacerdotala), facind dintre nobili o clasa de **pilleati**, ca si din categoria privilegiata mai larga , **capillati** (sau comatti), din aceasta facind pentru clerul de rind o clasa similara cu clasa cavalerilor romani - equites si a razboinicilor cavaleri celti.

Deceneu considera ca viitorul si stralucirea poporului sau depind numai de inalta tinuta morala si plecind de la aceasta premisa se poate cladi un edificiu statal si social trainic, motiv pentru care, sprijinit de BUREBISTA, a infaptuit o profunda reforma sociala si religioasa a poporului geto-dac. Aceasta reforma , celebra in lumea antica, a fost pusa in practica nu prin legi oficiale si seci ci prin rabdare si educatie. Deceneu a impus sobrietatea si cumpatarea, acea modestie a sufletului ale carei valente razbat din textul lui Platon. Deceneu a cerut poporului "ascultarea de porunci" ca efect al educatiei prin dreptate. Getii fiind recunoscuti in antichitate ca fiind "cei mai drepti"dintre cei cu care se intrudeau, caracteristica desigur foarte veche .

Deceneu a fost una din acele impresionante personalitati care si-au creat un loc de frunte in istoria lumii. Un factor care l-a ajutat sa se realizeze pe sine insusi si prin asta sa fie de folos neamului sau, a fost prietenia si sprijinul pe care Burebista i le-a acordat, lucru rar in istorie. Ei s-au inteles si au claborat , armonios si eficient incit, in putini ani, au izbutit sa dureze un stat puternic atit social cit si moral.

Marele Preot Deceneu intepratat de Emanoil Petrut in filmul Burebista

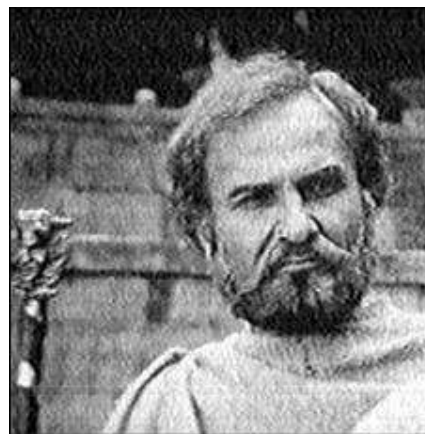
Marturii scrise despre viata si realizările Marelui Preot si rege al dacilor

Strabon ne vorbeste despre Deceneu in Geografia:

Burebista, getul, luand conducerea poporului, primi in stapanire oameni nevoiasi din cauza necontenitelor razboaie. El inasa ii ridica astfel prin educatie, prin cumpatare si prin ascultarea poruncilor lui, incat in putini ani fauri o mare imparatie si supuse getilor pe cei mai multi dintre vecini. El ajunsese de temut chiar si pentru romani, intrucat trecea fara frica Dunarea si prada Tracia pana in Macedonia si in Iliria. Ii nimici pe **celti**, care erau amestecati cu tracii si ilirii; extermina definitiv pe boii de sub conducerea lui Kritasiros si pe taurisci. Pentru a castiga adeziunea poporului get la aceasta opera , Burebista a avut ajutorul colaboratorului sa Deceneu, mag care a calatorit in Egipt, unde a invatat anumite semne prevestitoare, gratie carora el deslusea planurile divine. In scurt timp el fu divinizat, asa cum am aratat cand am povestit istoria lui Zalmoxis. In ceea ce priveste adeziunea poporului get, exista o dovada: ei fura induplecati sa scoata vita-de-vie si sa traiasca fara vin.

Pentru disciplina poporului, si-a luat ca ajutor pe Deceneu, barbat cu puteri de vraci, care ratacise multa vreme prin Egipt si deprinsese acolo unele semne ale cerului, prin care pretindea ca anunta cele divine. Si dupa putin a fost socotit zeu, in acelasi fel cum am aratat cand am vorbit despre Zamolxis. Ca semn al ascultari: s-au lasat convinsi sa taie vita de vie si sa traiasca fara vin.

Dacii luptau impotriva **Boiilor** si a **Tauriscilor**, popoate celtice sub conducerea lui Kritasiros, pentru ca pretindeau ca tinutul respectiv era al lor.

Iordanes scrie despre Deceneu in Despre originea si faptele getilor si gotilor:

Pe timpul domniei lui Burebista peste geti, Deceneu a venit in Getia, pe vremea cand Sylla ajunsese stapanitorul romanilor. Burebista il lua pe langa sine pe acest Deceneu si-i acorda o autoritate aproape regala. Urmand sfatul lui Deceneu, getii au pradat tinuturile germanilor, pe care acum le stapanesc francii. Cezar insusi, care, cel dintai dintre toti, a revendicat pentru sine domnia asupra romanilor, care a supus puterii sale aproape toata lumea, care i-a facut pe toti regii sa se plece, ba a luat in stapanire si insule asezate dincolo de lumea noastra, in sanul Oceanului, si care i-a facut tributari romanilor chiar si pe aceia care nu cunosteau numele roman nici din auzite, n-a putut totusi sa ii supuna pe geti, in ciuda numeroaselor sale incercari. Gaius Tiberius este al treilea imparat al romanilor; sub domnia lui, getii se mentin nesupusi. Pentru geti aceasta era salvarea, acesta era binele, acesta era fagaduinta: sa puna in practica, nazuind in orice chip si socotind folositor ceea ce ii invatase Deceneu, sfetnicul lor.

Deceneu a ales dintre acestia pe barbatii cei mai nobili si cei mai intelepti, pe care i-a invatat teologia, i-a sfatuit sa adore anumite puteri divine si anumite capele sacre si i-a facut preoti. Le-a dat numele de pileati, cred eu, fiindca in timpul rugaciunii aveau capetele acoperite de tiare, pe care noi, cu alt nume, le numim caciuli de pasla; pentru restul poporului a poruncit sa fie numiti pletosii, nume pe care getii il pretuiesc si il pomenesc pana astazi in cantecele lor” (Getica, XI, 71)

Acesta (Deceneu), vazand ca spiritele getilor i se supun in toate si ca sunt inzestrati, din fire, i-a invatat aproape toata filosofia; Deceneu era maestru neintrecut in aceasta privinta. Prin morala, a infranat temperamentul lor barbar, prin fizica i-a determinat sa traiasca potrivit legilor lor firesti, legi pe care le au scrise pana azi si pe care le numesc **Belagines**. Prin logica i-a inzestrat cu o putere de judecata superioara celorlalte neamuri. Prin practica i-a indemnat sa se dedea la fapte bune. Prin teorie i-a invatat sa priveasca mersul celor douasprezece semne ale zodiacului si prin acestea cursul planetelor si toata astronomia, le-a aratat cum creste si descreste fata lunii, le-a explicat cu cat globul de foc al soarelui depaseste in masura suprafata pamantului, le-a spus, in fine, sub ce nume si sub ce infatisare se invartesc intr-un sens si in celalalt in jurul polului ceresc cele trei sute patruzeci si sase de stele in drumul lor de la rasarit la apus. Ce placere-va intreb-ca, atunci cand cariera armelor le ingaduia putin timp, barbatii viteji sa se patrunda de invataturi filosofice!? Vedeti pe unul cercetand asezarile cerului, pe altul particularitatile ierburilor si ale arbustilor, pe acesta asteptand fazele de crestere si descrestere a lunii, pe acela eclipsele de soare si chipul in care marelui astru, dus de revolutia cereasca, dupa ce s-a grabit sa ajunga in zona orientala, e adus din nou la apus. Getul se linisteste de indata ce primeste explicatia acestor lucruri. Acestea si multe altele invatand Deceneu pe geti prin stiinta sa, a stralucit mult in mijlocul lor ca o adevarata minune, incat el porunceca nu numai celor de jos, dar chiar si regilor.